

POSTANOWIENIE

Dnia 8 grudnia 2022 roku

Sąd Rejonowy w Przysusze III Wydział Rodzinny i Nieletnich

w składzie następującym:

Przewodniczący – SSR Waldemar Żytniak

Protokolant: stażysta Agata Jagieła

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 listopada 2022 roku w P.

sprawy

z wniosku A. P.

z udziałem M. W.

o pozbawienie władzy rodzicielskiej, ustalenie kontaktów i miejsca zamieszkania małoletniego postanawia:

1. pozbawić władzy rodzicielskiej M. W. s. B. i W. nad jego małoletnim synem T. W. s. M. i A., ur. (...)
2. ustalić miejsce zamieszkania małoletniego T. W. ur. (...) w każdorazowym miejscu zamieszkania matki A. P. c. M. i B.,
3. ustalić, że uczestnik M. W. s. B. i W. będzie miał prawo do kontaktowania się z małoletnim synem T. W. ur. (...) w każdą czwartą sobotę każdego miesiąca od godz. 14.00 do godz. 16.00 w miejscu zamieszkania małoletniego w obecności matki A. P.,
4. w pozostałym zakresie wniosek oddalić,
5. zasądzić od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Przysusze na rzecz kuratora w osobie adwokata B. O. prowadzącego Kancelarię Adwokacką w R. kwotę 147,60 zł (sto czterdzieści siedem złotych sześćdziesiąt groszy) tytułem wynagrodzenia kuratora,
6. orzec, że wnioskodawczyni i uczestnik ponoszą koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt III Nsm 17/22

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni A. P. wnioskiem złożonym w dniu

31 stycznia 2022 roku (data prezentaty Sądu) wniosła o pozbawienie władzy rodzicielskiej M. W. nad małoletnim synem uczestników postępowania T. W. urodzonym (...). (wniosek – k. 2 – 6)

Na rozprawie w dniu 13 września 2022 roku, ustanowiony dla nieznanego z miejsca pobytu uczestnika kurator wniósł o oddalenie wniosku w całości. (protokół z rozprawy – k. 112 – 113)

Sąd Rejonowy w Przysusze postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 13 września 2022 roku (k. 112v) połączył do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia

z niniejszą sprawę wniosek A. P. złożony w dniu 31 stycznia 2022 roku (data prezentaty Sądu), zmodyfikowany w piśmie złożonym w dniu 24 sierpnia 2022 roku (data prezentaty Sądu), o ustalenie kontaktów uczestnika M. W. z jego małoletnim synem T. W. przez zakazanie kontaktowania się ojca z synem oraz ustalenie miejsca zamieszkania małoletniego T. W. w każdorazowym miejscu zamieszkania matki A. P.. (wniosek i pismo – k. 117 – 122 i 218 – 219)

Na rozprawie w dniu 13 września 2022 roku, ustanowiony dla nieznanego z miejsca pobytu uczestnika kurator przyłączył się do wniosku o ustalenie miejsca zamieszkania małoletniego T. W. oraz wniósł o ustalenie nieograniczonych kontaktów ojca z synem. (protokół z rozprawy – k. 224 – 229)

Wnioskodawczyni i kurator uczestnika podtrzymali swoje dotychczasowe stanowiska, aż do momentu zamknięcia rozprawy.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

T. W. jest synem z nieformalnego związku (...)

i A. P.. T. W. urodził się w dniu (...). (dowód: odpis skrócony aktu urodzenia – k. 5 akt III RC 45/21;

Sąd Rejonowy w Przysusze III Wydział Rodzinny i Nieletnich postanowieniem wydanym w dniu 24 czerwca 2021 roku w sprawie III RCo 4/21 zobowiązał M. W. do zapłaty na rzecz A. P. kwoty 3.000,00 zł tytułem kosztów utrzymania w okresie porodu oraz zobowiązał M. W. do zapłaty na rzecz A. P. kwoty 4.500,00 zł tytułem kosztów utrzymania dziecka przez pierwsze 3 miesiące po urodzeniu dziecka. (dowód: postanowienie – k. 23 akt III RCo 4/21)

Sąd Rejonowy w Przysusze III Wydział Rodzinny i Nieletnich wyrokiem wydanym w dniu 21 września 2021 roku w sprawie III RC 45/21 zasądził od M. W. na rzecz małoletniego syna T. W. alimenty w wysokości po 1.500,00 zł miesięcznie. (dowód: wyrok – k. 28 akt III RC 45/21)

Sąd Rejonowy w Przysusze II Wydział Karny wyrokiem wydanym w dniu 08 listopada 2021 roku w sprawie II K 157/21 uznał za winnego M. W. oskarżonego o to, że w dniu 03 kwietnia 2021 roku w P. przy ul. (...) wypowiadał groźby karalne pozbawienia życia pod adresem A. P., wzbudzając w zagrożonej uzasadnioną obawę, że będą one spełnione. (dowód: wyrok – k. 92 akt II K 157/21)

M. W. i A. P. poznali się w 2019 roku, a zamieszkali wspólnie w marcu 2020 roku w wynajmowanym przez A. P. mieszkaniu przy ul. (...) w P.. M. W. od września 2020 roku wrócił do pracy do Niemiec, którą przerwał z uwagi na trwającą pandemię. M. W. i A. P. prowadzili wspólne gospodarstwo domowe do kwietnia 2021 roku, a przyczyną rozpadu ich związku było niewłaściwe zachowanie M. W. wobec A. P., będącej już wówczas w ciąży. M. W. wszczywał A. P. awantury będąc m.in. pod wpływem alkoholu. W dniu 03 kwietnia 2021 roku w trakcie odwiedzin byłej partnerki M. W. wszczął awanturę, która zakończył się interwencją Policji, w wyniku której M. W. opuścił mieszkanie A. P.. Po odjechaniu Policji M. W. przed mieszkaniem A. P. ponownie się awanturował grążąc przy tym swojej byłej partnerce pozbawieniem jej życia. Przed przybyciem patrolu Policji M. W. oddalił się z miejsca zdarzenia. (dowód: pismo z KPP – k. 234; zeznania świadka B. P. – k. 257 – 259; zeznania świadka B. W. – k. 259 – 261; zeznania A. P. – k. 262 – 263)

M. W. po rozstaniu z A. P. nie interesował się losem swojego jeszcze nienarodzonego syna. M. W. nie był obecny przy porodzie, a T. W. zobaczył pierwszy raz w 6 tygodniu jego życia. Opieką i wychowaniem T. W. zajmowała się tylko i wyłącznie jego matka A. P. przy pomocy rodziny. W rozmowach telefonicznych z A. P. M. W. nigdy nie pytał się o swojego syna. A. P. nie zabraniała M. P. kontaktowania się ze swoim synem, a wręcz zabiegała o nie. M. W. widywał się ze swoim synem nieregularnie, co miesiąc lub co dwa tygodnie jak przyjeżdżał z Niemiec. Kontakty ojca z synem trwały zaledwie 10 minut, co M. W. tłumaczył bólem głowy. M. W. nakarmił swojego syna tylko 2 razy. Do grudnia 2021 roku M. W. płacił regularnie zasądzone alimenty, a od stycznia 2022 roku nie płaci alimentów. Od listopada 2021 roku M. W. zaprzestał również jakiegokolwiek kontaktu ze swoim synem. Do stycznia 2022 roku utrzymywał kontakt telefoniczny z A. P., jednak nie przejawiał w rozmowach zainteresowania swoim synem. T. W. utrzymuje relacje z

dziadkami ojczystymi, którzy odwiedzają go i pomagają w opiece. (dowód: zeznania świadka B. P. – k. 257 – 259; zeznania świadka B. W. – k. 259 – 261; zeznania A. P. – k. 262 – 263)

Powyższe okoliczności faktyczne Sąd ustalił na podstawie powołanych w dotychczasowych rozważaniach dokumentach oraz na podstawie zeznań świadków i wnioskodawczyni, którym Sąd dał wiarę w zakresie w jakim były one spójne i korespondowały z powołanymi dokumentami. Sąd oceniał zeznania świadków i wnioskodawczyni z dużą dozą ostrożności, gdyż niniejsze postępowanie dotyczyło praw rodzicielskich uczestnika. Dowód z przesłuchania uczestników jest szczególnym źródłem dowodowym i wymaga ze strony Sądu zachowania dużej ostrożności przy jego ocenie i oparciu o niego ustaleń faktycznych, a w szczególności jeżeli chodzi o dobro małoletniego dziecka stron/uczestników. Bywa bowiem z reguły, że uczestnik jest zainteresowany konkretnym korzystnym dla siebie rozstrzygnięciem. Zeznającego cechuje więc często emocjonalne podejście do sprawy, które utrudnia dokonanie obiektywnej oceny i analizy postrzeganych zdarzeń. Powstaje także zwiększone ryzyko świadomego lub nawet nieświadomego zniekształcania lub zatajania faktów. Niezależnie od stopnia uczciwości strony/uczestnika oderwanie się od postrzegania sprawy przez pryzmat własnych interesów może powodować trudności. Zeznania wnioskodawczyni znajdowały jednak swoje potwierdzenie m.in. w zeznaniach świadka B. W., tj. matki uczestnika, która zeznała, że jej syn nie wie jaka powinna być jego rola w związku. Świadek zeznał również, że w rozmowach telefonicznych uczestnika ze świadkiem uczestnik nie przejawia zainteresowania losem swojego syna T. W..

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Przepis art. 92 k.r.o. stanowi, iż dziecko do pełnoletniości pozostaje pod władzą rodzicielską, która to władza z mocy art. 93 § 1 k.r.o. przysługuje obojgu rodzicom. Każdy z rodziców jest uprawniony i zobowiązany do wykonywania władzy rodzicielskiej, jeżeli nie została mu ona odebrana ani ograniczona. Zgodnie z art. 95 § 3 k.r.o. władza rodzicielska powinna być wykonywana tak, jak tego wymaga dobro dziecka i interes społeczny. Poprzez dobro dziecka należy rozumieć zapewnienie dziecku wszystkich tych wartości, które są konieczne do jego prawidłowego rozwoju fizycznego i duchowego, normalnych warunków do prawidłowego rozwoju. Natomiast interes dziecka należy oceniać według kryteriów obiektywnych, przyjętych jako reguły prawidłowego postępowania w społeczeństwie, z uwzględnieniem wieku dziecka, jego stanu zdrowia, uzdolnień, cech charakterologicznych, właściwości rodziny i środowiska, w którym się wychowuje.

Zgodnie z art. 111 k.r.o. Sąd opiekuńczy pozbawi rodziców władzy rodzicielskiej jeżeli:

- władza rodzicielska nie może być wykonywana z powodu trwałej przeszkody lub,
- rodzice nadużywają władzy rodzicielskiej lub,
- w sposób rażąco zaniedbują swoje obowiązki względem dziecka.

Sąd Najwyższy wskazuje, że dokonując wykładni przepisu art. 111 § 1 k.r.o., trzeba mieć na uwadze, że do pozbawienia władzy rodzicielskiej upoważniają sąd tylko takie zaniedbania obowiązków względem dziecka, które mogą być ocenione jako rażące. Muszą to być poważne zaniedbania bądź zaniedbania o mniejszej wadze, które nabierają cech niepoprawności i uporczywości. W przepisie art. 111 § 1 k.r.o. chodzi o zaniedbania rodziców, które cechuje uporczywość, niepoprawność i nasilenie złej woli. Zaniedbania o mniejszym ciężarze, nieosiągające takich cech, uzasadniają jedynie wydanie odpowiednich zarządzeń przewidzianych w art. 109 k.r.o. Pozbawienie władzy rodzicielskiej to najsurowszy środek ingerencji sądu, który można zastosować dopiero wówczas, gdy stosowane dotychczas łagodniejsze środki okazały się nieskuteczne lub gdy w okolicznościach danego wypadku jest oczywiste, że stosowanie łagodniejszych środków jest niecelowe. (zob. postanowienie SN z 19 czerwca 1997 roku w sprawie III CKN 122/97, LEX nr 1402785) Istotnym jest przy tym, że pozbawienie władzy rodzicielskiej nie ma charakteru penalnego i nie zmierza do ukarania rodziców, a jedynie służy do ochrony interesu dziecka.

Podkreślić należy, że więź rodzinna między rodzicem a dzieckiem oparta na uczuciu miłości z reguły stanowi dostateczną gwarancję prawidłowego wykonywania władzy rodzicielskiej.

Wobec brzmienia art. 111 § 1 k.r.o. istnieją trzy rodzaje przyczyn pozbawienia władzy, tj. trwała przeszkoda w jej wykonywaniu, nadużywanie tej władzy oraz rażące zaniedbywanie obowiązków względem dziecka.

Przez trwałą przeszkodę, uniemożliwiającą wykonywanie władzy rodzicielskiej, należy rozumieć taki układ stosunków, który wyłącza sprawowanie przez rodziców władzy rodzicielskiej na stałe w tym sensie, że albo według rozsądnego przewidywania nie można ustalić czasu trwania tego układu albo - co najmniej - że układ ten będzie istniał przez czas długi. (zob. postanowienie SN z dnia 02 czerwca 2000 roku w sprawie II CKN 960/00, LEX nr 51976)

W literaturze jako przykłady trwałej przeszkody wymienia się, np. wyjazd jednego z rodziców na stałe za granicę, połączony z całkowitym brakiem zainteresowania dzieckiem, przebywanie w zakładzie leczniczym z powodu nieuleczalnej choroby, odbywanie wieloletniej kary pozbawienia wolności.

Nadużywanie władzy rodzicielskiej polega natomiast na wysoce nagannym zachowaniu się rodziców wobec dziecka, np. na przekroczeniu granic prawa karcenia dziecka, zmuszaniu go do ciężkiej pracy, wychowywaniu go we wrogości do drugiego z rodziców, wpajaniu mu zasad społecznych lub niemoralnych, nakłanianiu do popełnienia przestępstw.

Z kolei zaniedbywanie przez rodziców ich obowiązków względem dziecka uzasadnia pozbawienie władzy rodzicielskiej tylko wtedy, gdy mają one charakter rażący. Muszą to być więc zaniedbania poważne lub zaniedbania o mniejszej wadze, lecz nacechowane nasileniem złej woli, uporczywością i niepoprawnością. (zob. powoływane wyżej postanowienie SN z dnia 19 czerwca 1997 roku w sprawie III CKN 122/97) Za takie mogą być uznane zaniedbania poważne, np. pijaństwo, marnotrawstwo, prowadzenie rozwiązłego trybu życia, uchylanie się od świadczeń alimentacyjnych. Pojęcie zaniedbań należy przy tym rozumieć szeroko. Jego zakres obejmuje więc każde zawinione zaniedbanie właściwego sposobu postępowania, które sprawia – choćby tylko pośrednio – że dobro dziecka jest poważnie zagrożone i które świadczy o tym, że rodzicom brak jest dostatecznych kwalifikacji do wykonywania władzy rodzicielskiej.

Skutkiem pozbawienia rodziców władzy rodzicielskiej jest utrata ogółu praw i obowiązków składających się na tę władzę. Przy czym prawo do osobistej styczności z dzieckiem, jako nie stanowiące elementu władzy rodzicielskiej, przysługuje rodzicom bez względu na pozbawienie ich tej władzy. (por. H. Ciepla, „Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz”)

Mając na uwadze powyższe rozważenia Sąd Rejonowy uznał, że w stosunku do M. W. zachodzą podstawy do pozbawienia go władzy rodzicielskiej nad jego małoletnim synem T. W.. M. W. w ocenie Sądu nie jest w stanie do sprawowania władzy rodzicielskiej ze względu na jego długotrwałą nieobecność w kraju i brak jakiegokolwiek zaangażowania w opiekę i wychowanie swojego syna. M. W. od listopada 2021 roku nie odwiedzał swojego syna, a od maja 2022 roku nie przyjeżdża w ogóle do Polski. O pozbawieniu władzy rodzicielskiej M. W. decydujące znaczenie ma również rażące zaniedbywanie przez niego obowiązków względem syna. Dotychczasowa postawa uczestnika w postaci braku zainteresowania swoim synem z oczywistych względów jest nagannym zachowaniem ze strony uczestnika. Uczestnik bardzo rzadko odwiedzał swojego syna, a od listopada 2021 roku w ogóle nie utrzymuje z nim jakichkolwiek kontaktów. Na szczególne potępienie w takiej sytuacji zasługuje uchylenie się przez niego od obowiązku alimentacyjnego na rzecz swojego syna. Ponadto dziwi Sąd postawa uczestnika, który nie płaci alimentów, które sam dobrowolnie uznał.

Między uczestnikiem, a jego synem nie ukształtowała się również żadna więź emocjonalna, która powodowałaby, że małoletni tęskni za swoim ojcem, zabiega u matki, czy innych członków rodziny, w tym dziadków ojczystych, o kontakt z ojcem.

Z tych też względów Sąd orzekł jak w punkcie I postanowienia.

W punkcie II postanowienia Sąd ustalił, że miejscem zamieszkania małoletniego T. W. będzie każdorazowe miejsce zamieszkania jego matki A. P.. Wniosek w tym zakresie nie był kwestionowany. Zgodnie z art. 26 k.c. miejscem zamieszkania dziecka pozostającego pod władzą rodzicielską jest miejsce zamieszkania rodziców albo tego z rodziców, któremu wyłącznie przysługuje władza rodzicielska lub któremu zostało powierzony wykonywanie władzy rodzicielskiej. Jeżeli władza rodzicielska przysługuje na równi obojgu rodzicom mającym osobne miejsce zamieszkania, miejsce zamieszkania dziecka jest u tego z rodziców, u którego dziecko stale przebywa. Jeżeli dziecko nie przebywa stale u żadnego z rodziców, jego miejsce zamieszkania określa sąd opiekuńczy.

W związku z tym, że Sąd pozbawił władzy rodzicielskiej uczestnika, jak miejsce zamieszkania małoletniego syna uczestników Sąd ustalił miejsce zamieszkania wnioskodawczyni.

Odnosząc się z kolei do żądania uregulowania kontaktów ojca z synem stwierdzić należy, że zgodnie z art. 113¹ § 1 k.r.o. niezależnie od władzy rodzicielskiej rodzice oraz ich dziecko mają prawo i obowiązek utrzymywania ze sobą kontaktów. Kontakty te obejmują w szczególności przebywanie z dzieckiem, czyli odwiedziny, spotkania, zabieranie dziecka poza miejsce jego stałego pobytu. Jeżeli rodzice nie są w stanie samodzielnie uregulować zasad spotkań i kontaktów z dzieckiem, decyzję w tym zakresie podejmuje Sąd, kierując się dobrem dziecka. Jeśli dziecko jest na takim etapie rozwoju, że może wyrazić swoje zdanie, Sąd jest również zobowiązany uwzględnić rozsądne życzenia dziecka.

Sprawy o uregulowanie kontaktów z małoletnim dzieckiem nie można rozpatrywać jednak w oderwaniu od ogólnych założeń z zakresu prawidłowego wykonywania władzy rodzicielskiej. Przed podjęciem decyzji o zakresie kontaktów rodzica z dzieckiem Sąd musi wskazać czy prymat mają prawa rodzica czy też dobro dziecka. Nie można przecież realizować swego prawa podmiotowego kosztem praw drugiej osoby. To zagadnienie jest głównym problemem przy podejmowaniu przez Sąd decyzji odnośnie realizacji prawa rodzica do kontaktów z dzieckiem.

Zgodnie z art. 96 k.r.o. rodzice wychowują dziecko i kierują nim. Są przy tym obowiązani troszczyć się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka i przygotować je należycie do pracy dla dobra społeczeństwa. Oznacza to, że rodzice winni kształtować charakter dziecka, wyrabiać w nim pożądane cechy. Wychowanie dziecka oznacza również zapewnienie dziecku odpowiednich warunków rozwoju, dbałość o życie i zdrowie dziecka i jego sprawność fizyczną. Kierowanie dzieckiem zaś oznacza kontrolowanie środowiska, w jakim obraca się dziecko, pomoc w wyborze kierunku nauki, sposobu spędzania wolnego czasu, itp. Rodzice wykonują swe obowiązki przy dołożeniu należytej staranności i stosownie do własnych możliwości, do tradycji, warunków środowiskowych i finansowych. Kształtowanie osobowości dziecka, jego charakteru, kierowanie dzieckiem rozwijanie jego zainteresowań najlepiej i najpełniej realizuje się w czasie bezpośredniego przebywania z dzieckiem i spędzania z nim czasu. Należy przy tym mieć na względzie wiek dziecka i jego potrzeby emocjonalne, należy akceptować jego rozsądne wybory i pragnienia, być otwartym na to, nawet jeśli nie przystaje to do wymagań rodzica. Należy rozwijać w dziecku zdolność do samodzielnego podejmowania decyzji, spontaniczność, umiejętność wyrażania potrzeb i uczuć. Wyrobienie takich cech służy należytemu przygotowaniu dziecka do dalszego, samodzielnego funkcjonowania w życiu dorosłym.

Z tych też względów Sąd, pomimo pozbawienia uczestnika władzy rodzicielskiej ze względu na jego trwałą nieobecność przy dziecku i zaniechanie swoich obowiązków rodzicielskich ustalił kontakty ojca z synem w minimalnym zakresie. W ocenie Sądu, przy dobrej woli uczestnika, jak również wnioskodawczyni, pozwoli to na budowanie relacji ojciec – syn, która to relacja jest niezbędna w prawidłowym rozwoju dziecka. Sąd ustalając kontakty ojca z synem miał na uwadze dobro małoletniego dziecka, w świetle którego rodzice powinni wzajemne spory „zawiesić” i pozwolić na budowanie relacji ojca z synem. Sąd ustalił kontakty w jeden dzień w miesiącu biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania i pracy uczestnika.

Sąd uznał, że ze względu na wiek małoletniego syna uczestników postępowania wszystkie kontakty ojca z synem powinny odbywać się w obecności matki. Syn uczestników urodził się (...), a przez to dziecko w tym wieku bez wątpliwości wymaga szczególnej opieki i ze względu na fakt, że w całości opiekę nad nim sprawuje jego matka, to w jej obecności

będzie czuło się bezpiecznie i komfortowo. Dobre samopoczucie małoletniego syna uczestników pozytywnie wpłynie na przebieg kontaktów ojca z synem.

Na koniec podnieść należy, że kwestia uregulowania kontaktów ostatecznie i tak zależy od porozumienia się między wnioskodawczynią i uczestnikiem. Dlatego też nawet w sytuacji, gdyby jedno z nich chciało przeprowadzić kontakt z synem w sposób odmienny niż zostało to zapisane w postanowieniu, to zależy to tylko i wyłącznie od wzajemnych ustaleń i dobrej woli każdego z rodziców. Pamiętać bowiem zawsze należy, że rodzice w tej kwestii powinni zawsze kierować się dobrem swojego wspólnego dziecka, które powinna być ponad wzajemnymi nieporozumieniami i sporami. Dziecko zawsze potrzebuje opieki i zainteresowania tak samo matki i ojca, a rolą odpowiedzialnych rodziców jest to mu umożliwić.

W punkcie V postanowienia Sąd przyznał kuratorowi dla nieznanego z miejsca pobytu uczestnika wynagrodzenia zgodnie z § 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 09 marca 2018 roku w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz. U. z 2018 roku poz. 536).

W punkcie VI postanowienia Sąd orzekł o kosztach postępowania na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., zgodnie z którym, każdy z uczestników ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.